TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. kovo 27 d.*

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas – Miesto nuotekų valymas – Direktyva 91/271/EEB – 4, 5 ir 10 straipsniai – Jautrių zonų tarša – Miesto nuotekų valymo įrenginiai – Teisingumo Teismo sprendimas, kuriuo pripažįstamas įsipareigojimų neįvykdymas – Neįvykdymas – SESV 260 straipsnio 2 dalis – Piniginės sankcijos – Periodinė bauda – Vienkartinė suma“

Byloje C-515/23

dėl 2023 m. rugpjūčio 10 d. pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama G. Gattinara ir E. Sanfrutos Cano,

ieškovė,

prieš

Italijos Respubliką, atstovaujamą G. Palmieri, padedamos *avvocati dello Stato* M. Di Benedetto, M. Russo ir M. F. Severi,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Kumin, pirmosios kolegijos pirmininkas F. Biltgen (pranešėjas) ir teisėja I. Ziemele,

generalinė advokatė T. Ćapeta,

posėdžio sekretorius G. Chiapponi, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2024 m. lapkričio 13 d. posėdžiui,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: italų.

Sprendimą

1 Savo ieškiniu Europos Komisija Teisingumo Teismo prašo:

– pripažinti, kad nesiėmusi visų būtinų priemonių 2014 m. balandžio 10 d. Sprendimui *Komisija / Italija* (C-85/13, EU:C:2014:251; toliau – Sprendimas C-85/13) įvykdyti Italijos Respublika neįvykdė jai pagal SESV 260 straipsnio 1 dalį tenkančių įsipareigojimų;

– įpareigoti Italijos Respubliką sumokėti Komisijai 122 760 EUR periodinę baudą, atskaičius galimą sumažinimą pagal siūlomą proporcingo mažinimo formulę, už kiekvieną dieną, kurią vėluojama vykdyti Sprendimą C-85/13, nuo sprendimo dabar nagrinėjamoje byloje paskelbimo dienos iki Sprendimo C-85/13 įvykdymo dienos;

– įpareigoti Italijos Respubliką sumokėti Komisijai 13 640 EUR vienkartinę sumą, atskaičius galimą sumažinimą pagal siūlomą proporcingo mažinimo formulę, už kiekvieną dieną nuo Sprendimo C-85/13 paskelbimo dienos iki sprendimo dabar nagrinėjamoje byloje paskelbimo dienos arba iki Sprendimo C-85/13 įvykdymo dienos, jei ši įvykdymo diena būtų ankstesnė už sprendimo dabar nagrinėjamoje byloje priėmimo dieną, tačiau iš viso ne mažesnę kaip 9 548 000 EUR sumą, ir

– priteisti iš Italijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

Teisinis pagrindas

2 1991 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 91/271/EEB dėl miesto nuot[e]kų valymo (OL L 135, 1991, p. 40; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 26), iš dalies pakeistos 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1137/2008 (OL L 311, 2008, p. 1) (toliau – Direktyva 91/271), 1 straipsnyje numatyta:

„Ši direktyva taikoma miesto nuot[e]kų surinkimui, valymui bei išleidimui ir nuot[e]kų iš tam tikrų pramonės sektorių valymui bei išleidimui.

Šios direktyvos tikslas – apsaugoti aplinką nuo išleidžiamų minėtųjų nuot[e]kų žalingo poveikio.“

3 Šios direktyvos 2 straipsnyje nurodyta:

„Šioje direktyvoje:

1) „miesto nuot[e]kos“ – tai buitinės nuot[e]kos arba buitinės nuot[e]kos, sumišusios su gamybinėmis nuot[e]komis, ir (arba) paviršinės (lietaus) nuot[e]kos;

2) „buitinės nuot[e]kos“ – tai gyvenviečių ir buitinių paslaugų nutekamieji vandenys, kurie daugiausia susidaro dėl žmogaus medžiagų apykaitos ir buitinės namų veiklos;

<…>

4) „aglomeracija“ – tai tam tikras plotas, kuris yra gana tankiai apgyvendintas ir (arba) kuriame gana sutelkta ūkinė veikla, dėl to reikia surinkti miesto nuot[e]kas ir jas nukreipti į miesto nuot[e]kų valymo įrenginius arba į galutinę išleidimo vietą;

5) „nuot[e]kų surinkimo sistema“ – tai vamzdynų sistema, kurioje surenkamos ir per kurią teka miesto nuot[e]kos;

6) „1 g. e. (gyventojų ekvivalentas)“ – tai organinė biologiškai skaidoma apkrova, kuriai oksiduoti deguonies poreikis (BDS5) yra 60 g per dieną;

<…>

8) „antrinis valymas“ – tai nuot[e]kų valymas, paprastai taikant biologinį būdą kartu su antriniu nusėsdinimu arba kitokį procesą, kai yra laikomasi I priedo 1 lentelėje nurodytų reikalavimų;

9) „tinkamas valymas“ – tai miesto nuot[e]kų valymas bet kokiu būdu ir (arba) išleidimo sistema, iš kurios išleidus nuot[e]kas į vandens telkinį priimtuvą jame yra tenkinami atitinkami kokybės reikalavimai ir atitinkamos šios direktyvos ir kitų Bendrijos direktyvų nuostatos;

<…>“

4 Minėtos direktyvos 3 straipsnyje nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad visose aglomeracijose būtų miesto nuot[e]kų surinkimo sistemos,

– aglomeracijose, turinčiose daugiau kaip 15 000 gyventojų ekvivalentų (g. e.), jos turi būti pastatytos ne vėliau kaip iki 2000 m. gruodžio 31 d. ir

– aglomeracijose, turinčiose nuo 2 000 iki 15 000 g. e., ne vėliau kaip iki 2005 m. gruodžio 31 d.

Kai miesto nuot[e]kos išleidžiamos į paviršinius vandens priimtuvus, kurie pagal 5 straipsnyje duotą apibrėžimą laikomi „jautria zona“, valstybės narės užtikrina, kad aglomeracijose, turinčiose daugiau kaip 10 000 g. e., nuot[e]kų surinkimo sistemos būtų įrengtos ne vėliau kaip iki 1998 m. gruodžio 31 d.

Kai nuot[e]kų surinkimo sistemų įrengimas nėra pateisinamas dėl to, kad tokia sistema neduotų naudos aplinkai, arba dėl to, kad ji per daug brangiai kainuotų, yra naudojamos atskiros individualios sistemos arba kitokios atitinkamos sistemos, kurios užtikrina tokį pat aplinkos apsaugos lygį.

2. Šio straipsnio 1 dalyje aprašytos nuot[e]kų surinkimo sistemos atitinka I priedo A dalies reikalavimus. <…>“

5 Šios direktyvos 4 straipsnis išdėstytas taip:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad į nuot[e]kų surinkimo sistemas patenkančioms miesto nuot[e]koms, prieš jas išleidžiant į vandens telkinius, būtų taikomas antrinis arba jam prilygstantis valymas tokia tvarka:

– iš aglomeracijų, turinčių daugiau kaip 15 000 g. e., visiems išleidžiamiesiems vandenims – ne vėliau kaip nuo 2000 m. gruodžio 31 d.,

– iš aglomeracijų, turinčių nuo 10 000 iki 15 000 g. e., visiems išleidžiamiesiems vandenims – ne vėliau kaip nuo 2005 m. gruodžio 31 d.,

– iš aglomeracijų, turinčių nuo 2 000 iki 10 000 g. e., išleidžiamiesiems į gėlo vandens telkinius ir estuarijas – ne vėliau kaip nuo 2005 m. gruodžio 31 d.

<…>

3. Išleidžiamos iš šio straipsnio 1 ir 2 dalyse aprašytų miesto nuot[e]kų valymo įrenginių nuot[e]kos atitinka I priedo B dalies reikalavimus.

<…>“

6 Direktyvos 91/271 5 straipsnio 1–5 dalyse nustatyta:

„1. Kad būtų įvykdyta šio straipsnio 2 dalis, valstybės narės iki 1993 m. gruodžio 31 d. pagal II priede išdėstytus kriterijus nustato jautrias zonas.

2. Valstybės narės užtikrina, kad miesto nuot[e]kos, patenkančios į nuot[e]kų surinkimo sistemas iš aglomeracijų, turinčių daugiau kaip 10 000 g. e., prieš išleidžiant į jautrias zonas ne vėliau kaip nuo 1998 m. gruodžio 31 d. būtų pradėtos valyti pagal griežtesnius negu aprašyta 4 straipsnyje reikalavimus.

3. Išleidžiamos iš šio straipsnio 2 dalyje aprašytų miesto nuot[e]kų valymo įrenginių nuot[e]kos atitinka I priedo B dalies reikalavimus. <…>

4. Jautriose zonose, kur galima įrodyti, kad į visus toje zonoje esančius miesto nuot[e]kų valymo įrenginius patenkančiose nuot[e]kose bendras fosforo kiekis sumažinamas bent 75 % bei bendras azoto kiekis sumažinamas bent 75 %, individualiems nuot[e]kų valymo įrenginiams nebūtina taikyti reikalavimų, išdėstytų šio straipsnio 2 ir 3 dalyse.

5. Išleidimams iš miesto nuot[e]kų valymo įrenginių, kurie yra atitinkamuose jautrių zonų nuot[e]kų surinkimo rajonuose ir kurie taip pat teršia šias zonas, privalo būti taikom[o]s šio straipsnio 2, 3 ir 4 dalių nuostat[os].

<…>“

7 Šios direktyvos 10 straipsnyje nurodyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad miesto nuot[e]kų valymo įrenginiai, pastatyti taip, kad atitiktų 4, 5, 6 ir 7 straipsnių reikalavimus, būtų suprojektuoti, pastatyti, eksploatuojami ir prižiūrimi taip, kad jų veiklos rezultatai būtų pakankamai geri esant įprastinėms vietos klimato sąlygoms. Projektuojant nuot[e]kų valymo įrenginius, atsižvelgiama į sezoninius apkrovos kitimus.“

8 Minėtos direktyvos I priedas „Miesto nuot[e]koms keliami reikalavimai“ suformuluotas taip:

„A. Nuot[e]kų surinkimo sistemos <…>

Nuot[e]kų surinkimo sistemose atsižvelgiama į nuot[e]koms keliamus valymo reikalavimus.

Nuot[e]kų surinkimo sistemų projektavimas, statyba ir priežiūra yra vykdoma vadovaujantis geriausiais technikos pasiekimais, jei tai nėra pernelyg brangu, ypač atsižvelgiant į tai,

– koks yra miesto nuot[e]kų tūris ir pobūdis,

– kad būtų apsisaugota nuo nuot[e]kų prasisunkimo,

– kad būtų galima riboti priimančiųjų vandenų užteršimą, esant smarkioms liūtims.

B. Vandens išleidimas iš miesto nuot[e]kų valymo įrenginių į priimančiuosius vandenis <…>

1. Miesto nuot[e]kų valymo įrenginiai yra projektuojami arba modifikuojami taip, kad būtų galima imti kontrolinius atitekančių bei išvalytų nuot[e]kų tipinius mėginius prieš jas išleidžiant į paviršinius vandens telkinius priimtuvus.

2. Iš miesto nuot[e]kų valymo įrenginių išleidžiamos nuot[e]kos, kurios turi būti valomos laikantis 4 ir 5 straipsnių, atitinka 1 lentelėje pateiktus reikalavimus.

3. Be to, nuot[e]kos iš miesto nuot[e]kų valymo įrenginių išleidžiamos į eutrofikacijos paveiktas jautrias zonas, nurodytas II priedo A dalies a punkte, privalo atitikti ir šio priedo 2 lentelėje pateiktus reikalavimus.

4. Griežtesni nei 1 lentelėje ir (arba) 2 lentelėje pateiktieji reikalavimai taikomi tais atvejais, kai reikalinga užtikrinti, kad priimantieji vandenys atitiktų kurią kitą atitinkamą direktyvą.

5. Nuot[e]kų išleidimo iš miesto nuot[e]kų valymo įrenginių vietos, jei tik įmanoma, parenkamos taip, kad jų poveikis priimantiesiems vandenims būtų kuo mažesnis.

<…>“

Sprendimas C-85/13

9 Sprendime C-85/13 Teisingumo Teismas nusprendė, kad nesiimdama būtinų priemonių užtikrinti, kad:

– Melenjano, Mortaros, Šiaurės Olonos, Pietų Olonos, Robeko prie Naviljo, San Džuliano Milanezės Rytų, Trecano prie Naviljo ir Vidževano (Lombardija) aglomeracijose, turinčiose daugiau kaip 10 000 g. e. ir išleidžiančiose miesto nuotekas į priimančiuosius vandenis, laikomus „jautriomis zonomis“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 91/271 5 straipsnio 1 dalį, pagal šios direktyvos 3 straipsnį būtų įrengtos miesto nuotekų surinkimo sistemos;

– Peskaserolio (Abrucai), Kormonso, Gradiska d’Izonco, Grado (Friulis-Venecija Džulija), Bronio, Kalko, Kastedžo, Melenjano, Mortaros, Orcinuovio, Rocano, Trecano prie Naviljo, Vale San Martino, Vidževano (Lombardija), Pezaro, Urbino (Markė), Alta Val Suzos (Pjemontas), Nuoro (Sardinija), Kastelamare del Golfo I, Činizio, Terazinio (Sicilija), Kurmajero (Aostos slėnis) ir Tjenės (Venetas) aglomeracijose, turinčiose daugiau nei 10 000 g. e., į nuotekų surinkimo sistemas patenkančioms miesto nuotekoms, prieš jas išleidžiant, pagal Direktyvos 91/271 4 straipsnį būtų taikomas antrinis arba jam prilygstantis valymas;

– Peskaserolio (Abrucai), Aviano Kapoluogo, Čividale del Friulio, Kodroipo / Sedeljano / Flaibano, Kormonso, Gradiska d'Izonco, Grado, Latizana Kapoluogo, Pordenonės / Porčos / Roveredo / Kordenonso, Sačilės, Udinės (Friulis-Venecija Džulija), Frozinonės (Lacijus), Frankavila Fontanos, Trinitapolio (Apulija), Dorgalio, Nuoro, ZIR Vilačidro (Sardinija), taip pat Kastelamare del Golfo I, Činizio, Partiniko, Terazinio ir Trapeto (Sicilija) aglomeracijose, turinčiose daugiau nei 10 000 g. e. ir išleidžiančiose nuotekas į priimančiuosius vandenis, laikomus „jautriomis zonomis“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 91/271, į nuotekų surinkimo sistemas patenkančios miesto nuotekos, prieš jas išleidžiant, pagal šios direktyvos 5 straipsnį būtų valomos pagal griežtesnius reikalavimus nei taikant antrinį arba jam prilygstantį valymą ir

– statomi miesto nuotekų valymo įrenginiai, – tam, kad atitiktų Direktyvos 91/271 4–7 straipsniuose nustatytus reikalavimus, – būtų projektuojami, statomi, eksploatuojami ir prižiūrimi taip, kad jų veiklos rezultatai būtų pakankamai geri esant įprastinėms vietos klimato sąlygoms, o juos projektuojant būtų atsižvelgiama į sezoninius apkrovos kitimus Peskaserolio (Abrucai), Aviano Capoluogo, Čividale del Friulio, Kodroipo / Sedeljano / Flaibano, Kormonso, Gradiska d'Izonco, Grado, Latizana Capoluogo, Pordenonės / Porčos / Roveredo / Kordenonso, Sačilės, Udinės (Friulis-Venecija Džulija), Frozinonės (Lacijus), Bronio, Kalko, Kastedžo, Melenjano, Mortaros, Orcinuovio, Rocano, Trecano prie Naviljo, Vale San Martino, Vidževano (Lombardija), Pezaro, Urbino (Markė), Alta Val Suzos (Pjemontas), Frankavila Fontanos, Trinitapolio (Apulija), Dorgalio, Nuoro, ZIR Vilačidro (Sardinija), Kastelamare del Golfo I, Činizio, Partiniko, Terazinio, Trapeto (Sicilija), Kurmajero (Aostos slėnis) ir Tjenės (Venetas) aglomeracijose,

Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų, tenkančių jai pagal Direktyvos 91/271 3 ir (arba) 4, ir (arba) 5, taip pat 10 straipsnius.

Ikiteisminė procedūra ir procesas Teisingumo Teisme

10 Siekdama patikrinti, kaip vykdomas Sprendimas C-85/13, 2014 m. gegužės 12 d. raštu Komisija paprašė Italijos Respublikos pateikti informaciją apie priemones, kurių buvo imtasi šiuo tikslu. 2015 m. sausio 15 d. ir spalio 15 d., taip pat 2017 m. sausio 31 d. ši institucija paprašė šios valstybės narės pateikti naujausią informaciją apie pažangą, padarytą įgyvendinant reikalavimus tame sprendime nurodytose aglomeracijose, ir pateikė savo pačios vertinimą, susijusį su padėtimi aglomeracijose, kurias Italijos valdžios institucijos pripažino atitinkančiomis reikalavimus.

11 2014 m. liepos 15 ir 25 d., 2015 m. vasario 20 d., kovo 19 d., rugsėjo 22 d. ir lapkričio 23 d., 2016 m. kovo 2 d., rugsėjo 23 ir 30 d., 2017 m. sausio 12 d., vasario 27 d., gegužės 24 d. ir liepos 27 d., taip pat 2018 m. sausio 18 d. raštais Italijos Respublika pateikė Komisijai informaciją apie priimtas priemones ir jų įgyvendinimą.

12 Manydama, kad Italijos Respublika Sprendimą C-85/13 įvykdė tik iš dalies, Komisija 2018 m. gegužės 18 d. išsiuntė jai oficialų pranešimą pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį dėl keturiolikos tame sprendime nurodytų aglomeracijų, kurios vis dar neatitiko Direktyvos 91/271 reikalavimų, ir paragino šią valstybę narę per du mėnesius nuo šio rašto gavimo pateikti savo pastabas.

13 2018 m. liepos 12 d. raštu Italijos Respublika atsakė į šį oficialų pranešimą. Vėliau ši valstybė narė pateikė Komisijai kelis pranešimus ir raštus, kuriuose buvo, be kita ko, kas šešis mėnesius atnaujinama informacija apie situaciją su Sprendimo C-85/13 vykdymu.

14 Atsižvelgdama į pateiktą informaciją ir manydama, kad Italijos Respublika Sprendimą C-85/13 vis dar įvykdė nevisiškai, atsižvelgdama į tai, kad, praėjus devyneriems metams nuo to sprendimo paskelbimo ir daugiau nei dvidešimčiai metų nuo Direktyvos 91/271 4 ir 5 straipsniuose numatytų įgyvendinimo terminų pabaigos, situacija penkiose tame sprendime nurodytose aglomeracijose (t. y. Kastelamare del Golfo I, Činizio, Terazinio, Trapeto (Sicilija) ir Kurmajero (Aostos slėnis) aglomeracijose) vis dar neatitinka to sprendimo, Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Dėl ieškinio

Dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Šalių argumentai

15 Komisija tvirtina, kad Italijos Respublika nesiėmė visų būtinų priemonių Sprendimui C-85/13 įvykdyti, nes pasibaigus oficialiame pranešime nustatytam terminui (2018 m. liepos 18 d.), taip pat 2023 m. birželio 30 d., kai ši valstybė narė šiai institucijai paskutinį kartą pateikė atnaujintą informaciją apie to sprendimo vykdymą penkiose šiame ieškinyje nurodytose aglomeracijose (t. y. Kastelamare del Golfo I, Činizio, Terazinio, Trapeto (Sicilija) ir Kurmajero (Aostos slėnis) aglomeracijose, turinčiose daugiau nei 10 000 g. e.), iš Direktyvos 91/271 4, 5 ir 10 straipsnių kylančių įsipareigojimų dar nebuvo laikomasi.

16 Komisija teigia, pirma, kad iš Italijos Respublikos pateiktų atsakymų į oficialų pranešimą vertinimo matyti, jog šiai bylai reikšmingą dieną, t. y. 2018 m. liepos 18 d., ši valstybė narė vis dar nebuvo ėmusis visų būtinų priemonių užtikrinti, kad keturiose iš penkių šiame ieškinyje nurodytų aglomeracijų (t. y. Kastelamare del Golfo I, Činizio, Terazinio ir Kurmajero aglomeracijose, turinčiose daugiau nei 10 000 g. e.) į nuotekų surinkimo sistemas patenkančioms miesto nuotekoms, prieš jas išleidžiant, pagal Direktyvos 91/271 4 straipsnį turi būti taikomas antrinis arba jam prilygstantis valymas. Be to, Italijos valdžios institucijos vykstant ikiteisminei procedūrai pripažino, kad šis straipsnis vis dar yra pažeidžiamas.

17 Antra, atsižvelgdama į Italijos Respublikos pateiktus atsakymus į oficialų pranešimą Komisija teigia, kad pirmesniame punkte nurodytą dieną ši valstybė narė vis dar nebuvo ėmusis visų būtinų priemonių užtikrinti, kad keturiose iš penkių šiame ieškinyje nurodytų aglomeracijų (t. y. Kastelamare del Golfo I, Činizio, Terazinio ir Trapeto aglomeracijose, turinčiose daugiau nei 10 000 g. e. ir išleidžiančiose savo nuotekas į priimančiuosius vandenis, laikomus „jautriomis zonomis“) pagal Direktyvos 91/271 5 straipsnį būtų valomos pagal griežtesnius reikalavimus nei taikant antrinį arba jam prilygstantį valymą.

18 Konkrečiau kalbant, dėl Trapeto aglomeracijos Komisija nurodo, kad iš Italijos Respublikos atsakymų į oficialų pranešimą ir šios valstybės narės pateiktos atnaujintos informacijos apie Sprendimo C-85/13 vykdymo eigą matyti, kad šiai bylai reikšmingą dieną (t. y. 2018 m. liepos 18 d.) situacija šioje aglomeracijoje vis dar neatitiko Direktyvos 91/271 5 straipsnio; Italijos valdžios institucijos su tuo sutiko ir paskutinėje – 2023 m. birželio 30 d. – pateiktoje informacijoje.

19 Šiomis aplinkybėmis Komisija pažymi, kad Italijos valdžios institucijos per su šia byla susijusią ikiteisminę procedūrą deklaravo Trapeto aglomeracijos generuojamą 7 783 g. e. apkrovą, mažesnę už apkrovą, kurią jos anksčiau buvo deklaravusios atsakyme į pagal SESV 258 straipsnį pateiktą

pagrįstą nuomonę ir kuria Teisingumo Teismas rėmėsi Sprendime C-85/13. Vis dėlto jos nepateikė aiškių ir tikslių motyvų, pagrįstų konkrečiais įrodymais, patvirtinančiais apkrovos sumažėjimą. Duomenys, kuriuos Italijos Respublika pateikė atsiliepimo į ieškinį priede siekdama pagrįsti šios aglomeracijos generuojamą 8 910 g. e. apkrovą, negali kompensuoti įrodymų nebuvimo praeityje; jais gali būti vadovaujamasi tik nuo jų pateikimo dienos, t. y. nuo 2023 m. spalio 18 d.

20 Be to, kadangi Trapeto aglomeracijos nuotekos išleidžiamos į jautrią zoną, kuri yra gausiai lankoma turistų, ir kadangi kyla abejonių dėl Italijos valdžios institucijų pateiktų duomenų aiškinimo, Komisija siūlo teikti pirmenybę šių duomenų aiškinimui taip, kad šiai aglomeracijai ir toliau taikomi iš Direktyvos 91/271 5 straipsnio kylantys įsipareigojimai. Tik toks aiškinimas atitinka šios direktyvos tikslą apsaugoti aplinką nuo pablogėjimo, kurį lemia išleidžiamos nuotekos.

21 Trečia, Komisija primena, kad Direktyvos 91/271 4 arba 5 straipsnio pažeidimas neišvengiamai reiškia jos 10 straipsnio pažeidimą (šiuo klausimu žr. 2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *Komisija / Italija (Miesto nuotekų surinkimo ir valymo sistema)*, C-668/19, EU:C:2021:815, 94–96 punktus). Atsižvelgiant į Italijos Respublikos pateiktus atsakymus į oficialų pranešimą ir į tai, kad ši valstybė narė ir toliau nevykdė įsipareigojimų pagal šios direktyvos 4 ir 5 straipsnius, reikia konstatuoti, kad šiai bylai reikšmingą dieną, t. y. 2018 m. liepos 18 d., minėta valstybė narė vis dar nebuvo ėmusis visų būtinų priemonių užtikrinti, kad penkiose šiame ieškinyje nurodytose aglomeracijose (Kastelamare del Golfo I, Činizyje, Terazinyje, Trapete ir Kurmajere) miesto nuotekų valymo įrenginiai, pastatyti taip, kad atitiktų šios direktyvos 4–7 straipsnių reikalavimus, būtų suprojektuoti, pastatyti, eksploatuojami ir prižiūrimi taip, kad būtų užtikrintas pakankamas veikimas įprastomis vietos klimato sąlygomis ir kad valymo įrenginiai būtų suprojektuoti atsižvelgiant į sezoninius apkrovos kitimus, kaip to reikalaujama pagal tos pačios direktyvos 10 straipsnį.

22 Tuo remdamasi Komisija daro išvadą, kad Italijos Respublika nevisiškai įvykdė Sprendimą C-85/13, todėl neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį.

23 Neginčydama Komisijos ieškinyje aprašytos faktinės situacijos Italijos Respublika, pirma, nurodo priemones, būtinas tam, kad Kastelamare del Golfo I, Činizio ir Terazinio aglomeracijos taptų atitinkančiomis iš Direktyvos 91/271 4, 5 ir 10 straipsnių išplaukiančius įsipareigojimus. Šias priemones sudaro naujo požeminio nuotekų valymo įrenginio pastatymas Kastelamare del Golfo I aglomeracijoje ir Karinyje esančio bendro Contrada Ciachea nuotekų valymo įrenginio pritaikymas ar pajėgumų išplėtimas, siekiant valyti Činizio ir Terazinio aglomeracijų nuotekas. Atsiliepime į ieškinį pateiktame tam būtinų priemonių įgyvendinimo plane numatyta, kad Kastelamare del Golfo I aglomeracijos situacija šią direktyvą atitiks 2027 m. liepos mėn., o Činizio ir Terazinio aglomeracijų – 2027 m. kovo mėn.

24 Antra, kiek tai susiję su Trapeto aglomeracija, Italijos Respublika teigia, kad Direktyvos 91/271 5 straipsnio pažeidimu grindžiamas kaltinimas yra nepriimtinas dėl apkrovos pokyčių, įvykusių po Sprendimo C-85/13 paskelbimo dienos.

25 Šiuo klausimu Italijos Respublika pažymi, kad Sprendimas C-85/13 ir 2018 m. gegužės 18 d. oficialus pranešimas buvo susiję tik su aglomeracijomis, turinčiomis daugiau nei 10 000 g. e., todėl ši byla taip pat susijusi tik su šiomis aglomeracijomis. Nors per procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal SESV 258 straipsnį Italijos valdžios institucijos pranešė Komisijai, kad Trapeto aglomeracijoje generuojama apkrova viršija 10 000 g. e., prie atsiliepimo į ieškinį pridėtoje *Assem-*

blea Territoriale Idrica (Teritorinė vandenų valdymo institucija, Italija) ataskaitoje nurodyta šioje aglomeracijoje generuojama 8 910 g. e. apkrova, apskaičiuota taikant metodą, pagal kurį apskaičiuojant minėtos aglomeracijos generuojamą apkrovą neįtraukiamas vadinamųjų „išsibarsčiusių“ namų ir „izoliuotų namų grupių“ indėlis. Iš to matyti, kad tai pačiai aglomeracijai, kurios generuojama faktinė apkrova yra mažesnė nei 10 000 g. e., nebetaikomi iš Direktyvos 91/271 kylantys įsipareigojimai, kurių nesilaikyta dėl nurodytų pažeidimų.

26 Italijos Respublika priduria, kad darbai, kuriais Trapeto aglomeracijoje siekiama įrengti nuotekų valymo įrenginį, tinkamą užtikrinti, kad būtų laikomasi Direktyvos 91/271 4 ir 5 straipsniuose nustatytų išmetamų teršalų ribinių verčių, buvo užbaigti ir kad jos atsiliepimo į ieškinį pateikimo dieną tebevyko statiniai ir techniniai-funkciniai bandymai. Ši valstybė narė prie šio atsiliepimo prideda kas pusmetį atliekamus mėginių tyrimus, atliktus 2023 m. balandžio–rugsėjo mėn., kaip įrodymą, kad tas valymo įrenginys veikia tinkamai.

27 Trečia, kiek susiję su Kurmajero aglomeracija, Italijos Respublika nurodo, kad „fiziniu požiūriu“ ji vėliausiai 2023 m. gruodžio 31 d. turi būti laikoma atitinkančia iš Direktyvos 91/271 4 ir 10 straipsnių kylančius įsipareigojimus. Be to, ši valstybė narė daro nuorodą į duomenis, kuriuos 2020 m. liepos 31 d. jau pateikė Komisijai per ikiteisminę procedūrą, ir naujus duomenis, esančius jos atsiliepime į ieškinį, siekdama įrodyti, kad iš šios direktyvos 4 straipsnio kylančių įsipareigojimų nesilaikymas susijęs ne su visa minėtos aglomeracijos generuojama apkrova (t. y. 60 000 g. e.), o tik su 37 200 g. e., nes likę 22 800 g. e. jau yra tinkamai valomi La Salės (savivaldybė, kuri yra Kurmajero aglomeracijos dalis) valymo įrenginyje. Minėta valstybė narė priduria, kad užbaigusi kanalizacijos atkarpų, skirtų perduoti Kurmajero savivaldybės išleidžiamoms nuotekoms į La Salės nuotekų valymo įrenginį, statybos darbus ji dar turės pateikti Komisijai pažymas, patvirtinančias darbų užbaigimą ir nuotekų analizę, kad įrodytų gerą šio įrenginio veikimą.

28 Dublike, kiek tai susiję su Kurmajero aglomeracija, Komisija teigia, kad, pirma, Italijos Respublikos atsiliepime į ieškinį pateikti duomenys, atsižvelgiant į juose nurodytą paklaidą, nėra pakankamai patikimi, antra, šie duomenys negali turėti įtakos mažinimo formulei, siūlomai apskaičiuojant periodinę baudą už kiekvieną dieną, nes šiuo tikslu svarbi būtent visos aglomeracijos atitiktis reikalavimams, ir, trečia, pačios Italijos valdžios institucijos pripažįsta, kad tai yra kintantys ir negalutiniai duomenys.

29 Triplike Italijos Respublika pažymi, kad, siekiant paspartinti Sprendimo C-85/13 vykdymą, buvo imtasi naujų priemonių. Šiuo klausimu ši valstybė narė nurodo 2023 m. gruodžio 9 d. Dekretą įstatymą Nr. 181, pertvarkytą 2024 m. vasario 2 d. Įstatymu Nr. 11 (GURI, Nr. 31, 2024 m. vasario 7 d.), kuriuo papildomi vienintelio komisaro, atsakingo už šį vykdymą, įgaliojimai įgyvendinti priemones tvarkant miesto nuotekas. Taip priimtose nuostatose pateikiamas tikslus atsakymas į pagrindines kliūtis, su kuriomis susidūrė vienintelis komisaras ir kurios sulėtino šių priemonių įgyvendinimą.

30 Be to, ši valstybė narė pateikia papildomos informacijos apie numatomą penkių aglomeracijų, dėl kurių pareikštas Komisijos ieškinys, situacijos raidą.

31 Pirma, siekdamas paskatinti ir paspartinti veiksmų, būtinų Sprendimui C-85/13 įvykdyti, rengimą ir įgyvendinimą, vienintelis komisaras taikė spartinimo priemones dar nesudarytoms viešojo pirkimo sutartims, kurios turėtų leisti 2026 m. gruodžio mėn. pasiekti Kastelamare del Golfo I atitiktį Direktyvai 91/271 ir maždaug šešiais mėnesiais paankstinti Činizyje ir Terazinyje planuojamų darbų užbaigimą.

32 Antra, kiek tai susiję su Trapeto aglomeracija, pažymėtina, kad jos nuotekų valymo įrenginio pritaikymo ir pajėgumų išplėtimo darbai, atlikti siekiant pašalinti Sąjungos teisės pažeidimą, buvo užbaigti ir nuotekų valymo įrenginio valdymas 2023 m. gruodžio 22 d. buvo perduotas *AMAP SpA*, kuri yra *Ambito Territoriale Ottimale (ATO) di Palermo* (Palermo optimali teritorinė zona, Italija) integruotos aprūpinimo vandeniu paslaugos administratorė. Triplike Italijos Respublika pateikia Trapeto nuotekų valymo įrenginyje nuo 2023 m. birželio 23 d. iki gruodžio 15 d. atliktų bandymų ataskaitų rezultatus, iš kurių matyti, kad šis nuotekų valymo įrenginys dabar užtikrina, jog būtų laikomasi Direktyvoje 91/271 nustatytų išmetamų teršalų ribinių verčių, taikomų miesto nuotekų išleidimui į priimančiuosius vandenis, laikomus jautriomis zonomis.

33 Trečia, kiek tai susiję su Kurmajero aglomeracija, pažymėtina, kad šioje aglomeracijoje surinkimo ir prijungimo darbai, leidžiantys papildyti šios aglomeracijos surinkimo sistemą, buvo užbaigti 2023 m. gruodžio mėn. Remiantis 2024 m. sausio mėn. atliktais tyrimais, pridėtais prie tripliko, šios aglomeracijos nuotekų valymo įrenginys, į kurį dabartiniu metu surenkamos visos jos nuotekos, pasirodė esąs veiksmingas valant iš paskutinių prijungtų kanalizacijos vamzdynų gautus vandenis ir jame laikomasi Direktyvoje 91/271 nustatytų išmetamų teršalų ribinių verčių, taikomų išleidžiant miesto nuotekas į jautrias zonas. Todėl Kurmajero aglomeracija, užbaigusi ir prijungusi nuotekų surinkimo sistemas prie La Salės valymo įrenginio, atitinka šią direktyvą ne tik fiziniu, bet ir funkciniu bei valymo veiksmingumo požiūriais. Taigi ši aglomeracija turėtų būti pašalinta iš ieškinio dalyko.

Teisingumo Teismo vertinimas

34 SESV 260 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad jei Komisija mano, jog atitinkama valstybė narė nesiėmė priemonių Teisingumo Teismo sprendimui įvykdyti, ji, suteikusi tai valstybei narei galimybę pateikti pastabas, gali kreiptis į Teisingumo Teismą, nurodydama, jos nuomone, pagal aplinkybes tinkamą vienkartinės sumos arba periodinės baudos, kurią ta valstybė narė turi sumokėti, dydį.

35 Siekiant nagrinėjamu atveju nustatyti, ar Italijos Respublika ėmėsi visų būtinų priemonių Sprendimui C-85/13 įvykdyti, reikia patikrinti, ar ji visiškai laikėsi Direktyvos 91/271 4 ir (arba) 5 straipsnių, taip pat 10 straipsnio.

36 Be to, kiek tai susiję su įsipareigojimų neįvykdymo procedūra pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį, pažymėtina, kad referencinė data, kuria reikia remtis vertinant tokį įsipareigojimų neįvykdymą, yra diena, kurią baigėsi vadovaujantis šia nuostata pateiktame oficialiame pranešime nustatytas terminas (šiuo klausimu žr. 2024 m. birželio 13 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimas II)*, C-123/22, EU:C:2024:493, 56 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

37 Kadangi nagrinėjamu atveju Komisija oficialų pranešimą išsiuntė 2018 m. gegužės 18 d., referencinė data, kuria reikia remtis vertinant ankstesniame šio sprendimo punkte nurodyto įsipareigojimų neįvykdymo buvimą, yra tame pranešime nustatyto termino pabaiga, t. y. 2018 m. liepos 18 d.

38 Pirma, kiek tai susiję su Kastelamare del Golfo I, Činizio ir Terazinio aglomeracijomis, Italijos Respublika pripažįsta, kad įsipareigojimų pagal Direktyvos 91/271 4, 5 ir 10 straipsnius nevykdymas tęsiasi. Atsakymuose į oficialų pranešimą ir Teisingumo Teismui pateiktuose procesiniuose dokumentuose ši valstybė narė nurodė, kad infrastruktūros darbai, būtini, kad šiose aglomeracijose būtų sukurtos iš šių straipsnių kylančius įsipareigojimus atitinkančios

miesto nuotekų surinkimo ir valymo sistemos, 2018 m. liepos 18 d. dar nebuvo atlikti. Remiantis naujausia šios valstybės narės triplike pateikta informacija, šių trijų aglomeracijų atitiktis reikalavimams turi būti pasiekta iki 2026 m. pabaigos.

39 Antra, kiek tai susiję su Trapeto aglomeracija, negalima pritarti Italijos Respublikos argumentui dėl kaltinimo, grindžiamo tebevykstančiu įsipareigojimų nevykdymu, kiek tai susiję su Direktyvos 91/271 5 straipsnio pažeidimu, nepriimtinumo motyvuojant tuo, kad, kiek tai susiję su šia aglomeracija, turėjo būti remiamasi mažesne nei 10 000 g. e. apkrova, dėl to ji būtų atleista nuo įsipareigojimo laikytis šiame straipsnyje numatytų reikalavimų.

40 Iš tiesų, jeigu valstybei narei būtų leista per SESV 260 straipsnio 2 dalyje numatytą procesą pirmą kartą Teisingumo Teisme remtis sprendime, kuriame konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, nurodyto aglomeracijoje generuojamos apkrovos apskaičiavimo metodo pakeitimu, palyginti su metodu, kuriuo buvo grindžiamos tame sprendime Teisingumo Teismo padarytos išvados, galėtų būti pakenkta to sprendimo, kuris yra įgijęs *res judicata* galią, galutinumui.

41 Net jeigu tokiam argumentui būtų pritarta, Italijos Respublikos nurodytos naujos aplinkybės nei 2018 m. liepos 18 d., nei vėliau neįrodo, kad Trapeto aglomeracijoje generuojama apkrova yra mažesnė nei 10 000 g. e. ir dėl to ši aglomeracija atleidžiama nuo pareigos laikytis Direktyvos 91/271 5 straipsnyje numatytų reikalavimų.

42 Viena vertus, 7 783 g. e. apkrova, apie kurią Italijos valdžios institucijos pranešė Komisijai per ikiteisminę procedūrą, nebuvo patvirtinta – tai Italijos Respublika pripažįsta savo rašytiniuose dokumentuose. Kita vertus, ši valstybė narė savo atsiliepime į ieškinį nurodė Trapeto aglomeracijoje generuojamą 8 910 g. e. apkrovą, kuri matyti iš Teritorinės vandenų valdymo institucijos ataskaitos ir prie jos pridėto žemėlapio. Vis dėlto minėta valstybė narė šią naują informaciją pranešė tik 2023 m. spalio 23 d. pateikdama atsiliepimą į ieškinį, taigi vėliau nei diena, reikšminga vertinant nurodomo įsipareigojimų neįvykdymo buvimą, t. y. 2018 m. liepos 18 d. Šioje ataskaitoje taip pat nenurodyta jos data ir diena, nuo kurios sumažėjo šios aglomeracijos generuojama apkrova. Be to, minėtoje ataskaitoje nurodyta, kad Trapeto aglomeracijoje generuojama apkrova yra tai 8 618 g. e., tai 11 816 g. e. Šiuo klausimu Komisija teigė (o Italijos Respublika tam neprieštaravo), kad jeigu nebūtų atsižvelgta į jos nurodytą apskaičiavimo metodo pakeitimą, šios aglomeracijos generuojama apkrova, remiantis Italijos valdžios institucijų pateiktais duomenimis, būtų 11 816 g. e.

43 Be to, iš Italijos Respublikos rašytinių dokumentų matyti, kad šio minėtos aglomeracijos generuojamos apkrovos apskaičiavimo metodo pakeitimo esmė yra ta, jog į skaičiavimą neįtraukiamas išsibarsčiusių namų ir izoliuotų namų grupių, kuriuose susitelkę nepastovūs gyventojai, indėlis. Ši valstybė narė nepateikė paaiškinimų dėl priežasčių, pateisinančių tokioje kaip Trapeto aglomeracijoje, esančioje turistiniame regione, kuriame išsibarstę namai ir izoliuotos namų grupės gali turėti didelį ekologinį poveikį aplinkai, generuojamos apkrovos apskaičiavimo metodo pakeitimą.

44 Galiausiai Italijos Respublika neteigė ir juo labiau neįrodė, kad pasibaigus oficialiame pranešime nustatytam terminui, t. y. 2018 m. liepos 18 d., ji buvo pašalinusi iš Direktyvos 91/271 5 ir 10 straipsnių kylančių įsipareigojimų, kurie buvo konstatuoti Sprendimo C-85/13 rezoliucinėje dalyje, pažeidimus, kiek tai susiję su Trapeto aglomeracija. Iš šios valstybės narės atsiliepimo į ieškinį matyti, kad jo pateikimo dieną, t. y. 2023 m. spalio 23 d., tebevyko statiniai ir techniniai-funkciniai bandymai, atliekami užbaigus infrastruktūros darbus Trapeto nuotekų valymo įrenginyje. Be to, iš tripliko ir jo priedų matyti, kad šio nuotekų valymo įrenginio pritaikymo ir pajėgumų išplėtimo darbai, skirti Sąjungos teisės pažeidimams pašalinti, buvo

užbaigti tik 2023 m. gruodžio mėn. Reikia pridurti, kad prie tripliko pridėtos bandymų ataskaitos, patvirtinančios nuotekų iš šio valymo įrenginio atitiktį šios direktyvos 5 straipsnyje nustatytoms išmetamų teršalų ribinėms vertėms, buvo parengtos nuo 2023 m. birželio 23 d. iki gruodžio 15 d. Taigi įrodymai, susiję su šių darbų užbaigimu, ir bandymų ataskaitos, susijusios su minėtu nuotekų valymo įrenginiu, yra vėlesnės už dieną, reikšmingą vertinant nurodomą įsipareigojimų neįvykdymo buvimą, t. y. 2018 m. liepos 18 d., todėl šiuo tikslu į juos negalima atsižvelgti.

45 Darytina išvada, kad Italijos Respublika neįrodė, jog oficialiame pranešime nurodyto termino pabaigos dieną Trapeto aglomeracijos situacija atitiko įsipareigojimus, kylančius iš Direktyvos 91/271 5 ir 10 straipsnių.

46 Trečia, kiek tai susiję su Kurmajero aglomeracija, pažymėtina, kad Italijos Respublika savo atsiliepime į ieškinį pripažįsta, jog šios aglomeracijos situacija vis dar neatitinka įsipareigojimų, kylančių iš Direktyvos 91/271 4 ir 10 straipsnių. Iš šios valstybės narės atsakymo į 2018 m. liepos 10 d. oficialų pranešimą ir iš jos Teisingumo Teismui pateiktų rašytinių dokumentų matyti: nors keturių minėtos aglomeracijos savivaldybių (La Salės, Morgex, Pré-Saint Didier ir Thuile) nuotekos jau yra valomos naujame La Salės savivaldybės nuotekų valymo įrenginyje, surinkimo darbai siekiant prijungti Kurmajerą (penktąją aglomeracijos savivaldybę) prie šio nuotekų valymo įrenginio tebevykdomi ir turi būti baigti vėliausiai 2023 m. gruodžio 31 d. Be to, Komisijai dar nebuvo pateiktos pažymos, patvirtinančios darbų užbaigimą ir nuotekų analizę, siekiant įrodyti tinkamą šio įrenginio veikimą. Darytina išvada, kad Italijos Respublika neįrodė, jog oficialiame pranešime nustatyto termino pabaigoje (t. y. 2018 m. liepos 18 d.) šios aglomeracijos situacija atitiko įsipareigojimus, kylančius iš Direktyvos 91/271 4 ir 10 straipsnių.

47 Taip pat negalima pritarti Italijos Respublikos argumentui, kad neatitiktis susijusi tik su dalimi visos Kurmajero aglomeracijoje generuojamos apkrovos, t. y. su 37 200 g. e. iš šios aglomeracijos visų 60 000 g. e. Šiuo argumentu tik patvirtinama, kad bylai reikšmingą dieną nebuvo užtikrinamas visų minėtos aglomeracijos miesto nuotekų valymas, taip pažeidžiant iš Direktyvos 91/271 4 ir 10 straipsnių kylančius įsipareigojimus.

48 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad nesiėmusi priemonių, būtinų Sprendimui C-85/13 įvykdyti, Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 260 straipsnio 1 dalį.

Dėl piniginių sankcijų

Šalių argumentai

49 Manydama, kad Italijos Respublika nesiėmė visų priemonių Sprendimui C-85/13 įvykdyti, Komisija, remdamasi SESV 260 straipsnio 2 dalimi, siūlo skirti šiai valstybei narei periodinę baudą ir vienkartinę sumą.

50 Siekdama nustatyti šių piniginių sankcijų dydžius ji remiasi Komisijos komunikatu 2023/C 2/01 „Finansinės sankcijos, taikomos vykdant pažeidimo nagrinėjimo procedūras“ (OL C 2, 2023, p. 1; toliau – 2023 m. komunikatas). Konkrečiai kalbant, ši institucija nurodo, kad nustatymas turi remtis pagrindiniais kriterijais, t. y. pažeidimo sunkumu, jo trukme ir būtinybe užtikrinti atgrasomąjį sankcijos poveikį, kad būtų išvengta pakartotinių pažeidimų.

51 Pirma, kiek tai susiję su pažeidimo sunkumu, Komisija, atsižvelgdama į pažeistų Sąjungos teisės normų svarbą ir į šio pažeidimo pasekmes bendriesiems ar konkretiems interesams, siūlo nustatyti sunkumo koeficientą 4 (skalėje nuo 1 iki 20).

52 Dėl šių teisės normų svarbos Komisija primena, kad Direktyva 91/271 siekiama apsaugoti aplinką nuo neigiamo miesto nuotekų ir tam tikruose pramonės sektoriuose išleidžiamų nuotekų poveikio ir nustatomi nuotekų surinkimo ir valymo reikalavimai atsižvelgiant į atitinkamų aglomeracijų dydį. Šios direktyvos reikalavimai yra griežtesni, kai nuotekos išleidžiamos į zonas, kurios laikomos „jautriomis“ (kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalį), remiantis jos II priede apibrėžtais kriterijais.

53 Komisija nurodo, kad ši byla susijusi su Direktyvoje 91/271 (visų pirma jos 4 ir 5 straipsniuose) numatytų valymo įsipareigojimų pažeidimu; šių įsipareigojimų nesilaikymas daro ypač neigiamą poveikį aglomeracijose, kuriose nuotekos išleidžiamos į jautrias zonas. Italijos miesto nuotekų valymas yra labai svarbus siekiant išlaikyti ir gerinti paviršinio vandens telkinių ir vandens bei sausumos ekosistemų, kurios tiesiogiai priklauso nuo šių vandens telkinių, kokybę ir užtikrinti atitinkamų Sąjungos direktyvų – visų pirma 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/60/EB, nustatančios Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 5 t., p. 275), 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2020/2184 dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (OL L 435, 2000, p. 1) ir 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 102) – įgyvendinimą.

54 Komisija savo ieškinyje pažymi, kad šioje byloje penkios Sprendime C-85/13 nurodytos aglomeracijos, kurių bendra generuojama apkrova yra 149 069 g. e. ir kuriose nuotekos išleidžiamos į jautrias zonas, dar neatitinka Direktyvos 91/271. Miesto nuotekų surinkimo ar valymo sistemų nebuvimas arba nepakankamumas gali daryti neigiamą poveikį aplinkai ir turi būti laikomi itin bloga situacija (2018 m. gegužės 31 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-251/17, EU:C:2018:358, 72 punktas). Be to, žalos aplinkai dydis daugiausia priklauso nuo aglomeracijų, su kuriomis susijęs atitinkamas įsipareigojimų neįvykdymas, skaičiaus. Taigi penkios reikalavimų neatitinkančios aglomeracijos turėtų būti laikomos reikšmingu skaičiumi.

55 Dėl Teisingumo Teismo sprendimo neįvykdymo padarinių privatiems ir viešiesiems interesams Komisija pažymi, jog tai, kad Sprendimas C-85/13 nebuvo visiškai įvykdytas, kiek tai susiję su penkiomis aglomeracijomis, kurios dar neatitinka Direktyvos 91/271, reiškia didelę taršos riziką aplinkai ir žmonių sveikatai. Be to, ši institucija nurodo riziką, kad gali būti daromas neigiamas poveikis kitų Sąjungos direktyvų (be kita ko, nurodytų šio sprendimo 53 punkte) įgyvendinimui. Nevisiškas Sprendimo C-85/13 įvykdymas taip pat turi įtakos galimybei turėti pakankamai švarius paviršinio vandens telkinius ir rekreacinei bei ekonominei veiklai.

56 Be to, Komisija mano, kad reikėtų atsižvelgti į tris sunkinančias aplinkybes.

57 Pirma, įsipareigojimas, kurio valstybė narė turėjo ir tebeturi laikytis, t. y. pastatyti miesto nuotekoms valyti tinkamus valymo įrenginius, yra aiškus. Be to, Italijos valdžios institucijos pripažįsta pažeidimą ir nuo Sprendimo C-85/13 paskelbimo praneša Komisijai apie infrastruktūros statybos priemones, numatytas siekiant užtikrinti, kad kiekviena atitinkama aglomeracija atitiktų minėtą teismo sprendimą.

58 Antra, tas teismo sprendimas yra suformuotos jurisprudencijos, susijusios su Direktyva 91/271, dalis, ir šeši sprendimai jau yra priimti prieš Italijos Respubliką dėl netinkamo šios direktyvos taikymo. Taigi bendra minėtos direktyvos nesilaikymo situacija Italijoje tęsiasi jau kelis dešimtmečius. Be to, ši procedūra yra viena iš keturių prieš šią valstybę narę vykdomų pažeidimo nagrinėjimo procedūrų, kurios kartu susijusios su daugiau kaip 800 aglomeracijų.

59 Trečia, atitinkamose aglomeracijose konstatuoti pažeidimai trunka ilgiau nei devynerius metus nuo Sprendimo C-85/13 paskelbimo ir daugiau kaip 24 metus nuo Direktyvos 91/271 5 straipsnio 2 dalyje nustatyto termino pabaigos.

60 Kaip į lengvinančias aplinkybes Komisija siūlo atsižvelgti į Italijos Respublikos bendradarbiavimą per visą šią procedūrą ir į tai, kad vykdant Sprendimą C-85/13 padaryta didelė pažanga.

61 Dėl pažeidimo trukmės Komisija pažymi, kad pagal 2023 m. komunikato 3.3 punktą trukmės koeficientas išreiškiamas daugikliu skalėje nuo 1 iki 3 ir apskaičiuojamas taikant mėnesinį 0,10 dydį nuo pirmojo sprendimo, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, priėmimo dienos. Nagrinėjamu atveju nuo 2014 m. balandžio 10 d., kai buvo paskelbtas Sprendimas C-85/13, iki 2023 m. birželio 1 d., kai Komisija nusprendė kreiptis į Teisingumo Teismą, praėjo 109 mėnesiai. Todėl ši institucija siūlo nustatyti trukmės koeficientą 3.

62 Galiausiai dėl būtinybės užtikrinti atgrasomąjį sankcijos poveikį, atsižvelgiant į atitinkamos valstybės narės pajėgumą mokėti, Komisija nurodo, kad šį atgrasomąjį poveikį atspindi koeficientas „n“, kuris Italijos Respublikai yra 3,41.

63 Taigi, viena vertus, Komisija siūlo apskaičiuoti vienkartinę sumą remiantis 13 640 EUR suma už dieną, apskaičiuotą 1 000 EUR fiksuoto dydžio sumą, kaip tai suprantama pagal 2023 m. komunikato 4.2 punktą, dauginant iš sunkumo koeficiento 4 ir koeficiento „n“ 3,41. Pagal šio komunikato 4.2.1 punktą šią vienkartinę sumą už kiekvieną dieną reikia padauginti iš dienų, kuriomis pažeidimas tęsėsi, skaičiaus. Ši institucija nurodo, kad Italijos Respubliką reikia įpareigoti sumokėti taip gautą vienkartinę sumą, jeigu ji viršija 9 548 000 EUR – tai yra šiai valstybei narei nustatytos minimalios vienkartinės sumos dydis.

64 Be to, pagal 2023 m. komunikato 2.1 punktą Komisija siūlo pakoreguoti vienkartinės sumos dydį, nes tam tikrų aglomeracijų, nurodytų Sprendime C-85/13, situacija vykstant šiam procesui taps atitinkanti tą sprendimą. Ši institucija mano, kad tokiu atveju vienkartinės sumos už kiekvieną dieną dydį reikėtų padalyti iš bendro g. e. skaičiaus, susijusio su įsipareigojimų nevykdymu, kad būtų gautas sumažinimo už kiekvieną dieną koeficientas (nagrinėjamu atveju – 0,09 EUR). Šis sumažinimo už kiekvieną dieną koeficientas turi būti atimtas iš vienkartinės sumos už kiekvieną dieną dydžio už kiekvieną aglomeraciją, kurių situacija iš tikrųjų atitiks Direktyvą 91/271, g. e. vienetą.

65 Kita vertus, Komisija siūlo nustatyti periodinės baudos dydį – 122 760 EUR už dieną, kuris apskaičiuojamas 2023 m. komunikato I priedo 1 punkte nustatytą periodinės baudos fiksuoto dydžio sumą (3 000 EUR už dieną) dauginant iš sunkumo koeficiento 4, trukmės koeficiento 3 ir koeficiento „n“ 3,41.

66 Vis dėlto pagal šio komunikato 2.1 skirsnį Komisija siūlo taikyti mažėjančią periodinę baudą už kiekvieną dieną, kurios faktinis dydis bus apskaičiuojamas kas šešis mėnesius, sumažinant bendrą su kiekvienu iš šių laikotarpių susijusią sumą procentine dalimi, atitinkančia aglomeracijų, kurios

savo nuotekų surinkimo ir valymo sistemas suderino su Sprendimu C-85/13, g. e. dalį. Italijos Respublika turi pateikti šiai institucijai įrodymų, leidžiančių nustatyti, kad suderinimas buvo atliktas prieš pasibaigiant bet kuriam šešių mėnesių laikotarpiui.

67 Be to, Komisija mano, kad jei šis suderinimas vyksta laipsniškai, tuomet, siekiant apskaičiuoti laipsnišką periodinės baudos už kiekvieną dieną sumažinimą, šios baudos dydį reikės padalyti iš aglomeracijų, kurios iki tol dar neatitiks Sprendimo C-85/13, generuojamų g. e. bendros sumos.

68 Nors ir sutikdama su Komisija, kad vis dar vėluojama įvykdyti Sprendimą C-85/13, Italijos Respublika vis dėlto mano, kad šios institucijos prašomos piniginės sankcijos yra per didelės, ir pateikia kelis argumentus šiai išvadai pagrįsti.

69 Pirma, reikia atsižvelgti į atliktinų fizinių intervencijų (apimančių sudėtingos infrastruktūros, kurios išlaidos gali kisti, kūrimą) sudėtingumą, taip pat į būtinybę išbandyti, pradėti eksploatuoti ir prižiūrėti sukurtos infrastruktūros veikimą. Šių operacijų tikslais būtina taikyti viešojo pirkimo procedūras, kurios kelia didelę bylinėjimosi riziką.

70 Antra, reikia atsižvelgti į Italijos valdžios institucijų lojalų bendradarbiavimą su Komisija per visą procedūrą.

71 Trečia, Italijos Respublika sutelkė daug ekonominių ir finansinių išteklių, kad įgyvendintų priemones, būtinas tiek Sprendimui C-85/13 įvykdyti, tiek apskritai jos ir Europos Sąjungos ginčui miesto nuotekų srityje išspręsti. Ši valstybė narė nurodo šiam tikslui skyrusi iš viso daugiau kaip 3 mlrd. EUR.

72 Ketvirta, Italijos Respublika teigia paskyrusi vienintelį specialųjį komisarą, atsakingą už Sprendimo C-85/13 vykdymą, kad paskatintų ir paspartintų šiam vykdymui būtinų veiksmų rengimą ir įgyvendinimą.

73 Penkta, reikia atsižvelgti į Komisijos ieškinio nepriimtinumą, kiek jis susijęs su Trapeto aglomeracija, kurios generuojamas g. e. neviršija 10 000.

74 Šešta, Italijos Respublika nurodo, kad Sprendimas C-85/13 buvo susijęs su 41 aglomeracija, kurių bendra apkrova yra 2 281 847 g. e., tačiau 2018 m. gegužės 18 d. Komisijos oficialus pranešimas susijęs su 14 aglomeracijų, kurių bendra apkrova sudaro 462 266 g. e., o šios institucijos ieškinys susijęs su 5 aglomeracijomis, kurių bendra apkrova yra 149 069 g. e.

75 Septinta, reikia atsižvelgti į šioje byloje padarytą reikšmingą pažangą siekiant sumažinti tiek bendrą Direktyvos 91/271 neatitinkančių aglomeracijų skaičių, tiek jų g. e. skaičių. Taip per 2014–2023 m. reikalavimų neatitinkančių aglomeracijų skaičius sumažėjo 88 %, o reikalavimų neatitinkančių g. e. skaičius – 94 %. Be to, šie skaičiai turi būti patikslinti, kad būtų atsižvelgta į šio sprendimo 26 ir 27 punktuose išdėstytus argumentus dėl Trapeto ir Kurmajero aglomeracijų.

76 Aštunta, Italijos Respublika mano, kad Komisija savo ieškinyje negali remtis kitomis pažeidimo nagrinėjimo procedūromis, pradėtomis prieš ją miesto nuotekų srityje. Bet kuriuo atveju iš duomenų, susijusių su kitomis trimis pažeidimo nagrinėjimo procedūromis prieš šią valstybę narę, matyti, kad bendras reikalavimų neatitinkančių aglomeracijų skaičius (daugiau kaip 800) buvo laipsniškai sumažintas iki 622 aglomeracijų atsiliepimo į ieškinį pateikimo dieną.

77 Devinta, dėl maudyklų vandens kokybės Italijos Respublika mano, kad žalos rizika yra tik teorinė ir tik potenciali. Be to, papildyti ir atnaujinti duomenys apie maudyklų vandens kokybę pakrantėse, esančiose netoli Kastelamare del Golfo I, Činizio, Terazinio ir Trapeto aglomeracijų, parodo vandens kokybės šiose zonose vaizdą, kuris skiriasi nuo nurodytojo Komisijos ieškinyje, ir atskleidžia gerėjimo tendenciją.

78 Dešimta, Italijos Respublika teigia, kad jeigu būtų laikomasi Komisijos pasiūlymų, paradoksalu, kad jai galėtų būti skirtos gerokai didesnės piniginės sankcijos nei tos, kurias Teisingumo Teismas jai skyrė 2018 m. gegužės 31 d. Sprendime *Komisija / Italija* (C-251/17, EU:C:2018:358), nors tas sprendimas priimtas dėl Direktyvos 91/271 pažeidimų, susijusių su didesniu aglomeracijų skaičiumi ir apimančių didesnį g. e. skaičių nei šioje byloje.

79 Todėl Italijos Respublika prašo nustatyti mažesnį sunkumo koeficientą, nei siūlo Komisija.

80 Dėl Komisijos prašymo kartu taikyti vienkartinę sumą ir periodinę baudą Italijos Respublika tvirtina, kad kai yra aišku ar pagrįstai tikėtina, jog atitinkama valstybė narė negalės įvykdyti teismo sprendimo, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, nes nacionalinių valdžios institucijų pateiktas tvarkaraštis, skirtas visiškam šio teismo sprendimo įvykdymui užtikrinti, viršija procedūros trukmę, nėra vienkartinės sumos skyrimo išankstinės sąlygos, t. y. objektyvios galimybės įsipareigojimų nevykdančiai valstybei narei laiku įvykdyti įsipareigojimus. Todėl tokiu atveju reikėtų vengti skirti vienkartinę sumą, nes atgrasomoji funkcija jau yra visiškai įgyvendinama skiriant vien periodinę baudą.

81 Būtent taip yra šioje byloje, kurioje Italijos Respublika praktiškai negali užtikrinti visų sandorių, kad įvykdytų Sprendimą C-85/13 prieš Teisingumo Teisme pasibaigiant procesui pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį. Taigi ši valstybė narė šioje byloje pirmiausia prašo skirti periodinę baudą ir neskirti vienkartinės sumos.

82 Subsidiariai Italijos Respublika prašo įpareigoti sumokėti tik vienkartinę sumą – to pakaktų, kad būtų nubausta už jai pagal Sąjungos teisę tenkančių įsipareigojimų neįvykdymą. Didelės vienkartinės sumos skyrimas kartu su periodine bauda būtų neproporcingas ir galėtų sukelti priešingą, nei siekiama, poveikį, dėl didelių neigiamų finansinių pasekmių apsunkinant Sprendimo C-85/13 vykdymą.

83 Jeigu ir į tai nebūtų atsižvelgta, Italijos Respublika prašo, kad pareiga mokėti periodinę baudą įsigaliotų tik pasibaigus nustatytiems terminams. Iš tiesų nustatyti referencinį periodinės baudos taikymo terminą turi Teisingumo Teismas, atlikdamas suverenų vertinimą.

84 Triplike Italijos Respublika priduria, kad šio atsiliepimo pateikimo dieną tik trys aglomeracijos, kurių bendra apkrova yra 78 069 g. e., vis dar neatitiko Sprendimo C-85/13. Taigi nuo tada, kai buvo priimtas tas sprendimas, reikalavimų neatitinkančių aglomeracijų skaičius sumažėjo 93 %, o tai reiškia, kad reikalavimų neatitinkanti generuojama apkrova sumažėjo 96,6 %.

Teisingumo Teismo vertinimas

85 Pirmiausia reikia priminti, kad SESV 260 straipsnio 2 dalyje numatytos procedūros tikslas yra paskatinti įsipareigojimų nevykdančią valstybę narę įvykdyti sprendimą dėl įsipareigojimų neįvykdymo, taigi, užtikrinti veiksmingą Sąjungos teisės taikymą, ir kad šioje nuostatoje

nurodytomis priemonėmis, t. y. periodine bauda ir vienkartine suma, siekiama to paties tikslo (2024 m. birželio 13 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimas II)*, C-123/22, EU:C:2024:493, 96 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

86 Pagal suformuotą jurisprudenciją periodinės baudos ir vienkartinės sumos taikymas priklauso nuo to, ar kiekviena iš jų, atsižvelgiant į nagrinėjamo atvejo aplinkybes, gali įgyvendinti siekiamą tikslą ir, esant tokioms sąlygoms, neatmetama galimybė taikyti numatytas abiejų rūšių sankcijas (2015 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-367/14, EU:C:2015:611, 114 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

87 Periodinės baudos skyrimas atrodo ypač tinkamas paskatinti valstybę narę kuo greičiau nutraukti įsipareigojimų nevykdymą, kuris, nesant tokios priemonės, būtų tęsiamas, o vienkartinės sumos skyrimas labiau grindžiamas atitinkamos valstybės narės įsipareigojimų nevykdymo pasekmėmis privatiems ir viešiesiems interesams, ypač kai įsipareigojimai buvo nevykdomi ilgą laiką nuo pirmojo teismo sprendimo, kuriuo jie buvo konstatuoti (2015 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-367/14, EU:C:2015:611, 115 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

88 Teisingumo Teismas, remdamasis jam nagrinėti pateikto atvejo aplinkybėmis ir atsižvelgdamas į įtikinamumo ir atgrasymo lygį, kurio, jo nuomone, reikalaujama, kiekvienoje byloje turi nustatyti pinigines sankcijas, kurios būtų tinkamos visų pirma užkirsti kelią analogiškų Sąjungos teisės pažeidimų pakartojimui (2024 m. birželio 13 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimas II)*, C-123/22, EU:C:2024:493, 97 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

89 Taigi Komisijos pasiūlymai negali saistyti Teisingumo Teismo, jie tėra naudinga gairė. Be to, tokios gairės, kaip esančios Komisijos komunikatuose, ne saisto Teisingumo Teismą, bet prisideda prie šios institucijos atliekamų veiksmų skaidrumo, nuspėjamumo ir teisinio saugumo užtikrinimo (2020 m. kovo 12 d. Sprendimo *Komisija / Italija (Sardinijos viešbučių sektoriui suteikta neteisėta pagalba)*, C-576/18, EU:C:2020:202, 136 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

– *Dėl galimybės tuo pat metu skirti periodinę baudą ir vienkartinę sumą*

90 Pagal suformuotą jurisprudenciją Teisingumo Teismas, naudodamasis jam atitinkamoje srityje suteikta diskrecija, turi teisę tuo pat metu skirti ir periodinę baudą, ir vienkartinę sumą (2015 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-367/14, EU:C:2015:611, 116 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija), be kita ko, tais atvejais, kai įsipareigojimų neįvykdymas tęsėsi ilgą laiką ir turi tendenciją tęstis (žr. 2005 m. liepos 12 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija*, C-304/02, EU:C:2005:444, 82 punktą).

91 Atsižvelgiant į tai, kas išplaukia iš šio sprendimo 38, 44 ir 46 punktų, reikia konstatuoti, kad tos pačios aplinkybės, kokios nurodytos pirmesniame sprendimo punkte minėtoje jurisprudencijoje, apibūdina šioje byloje nagrinėjamą įsipareigojimų neįvykdymą. Todėl Italijos Respublika negali veiksmingai ginčyti abiejų piniginių sankcijų taikymo jai tuo pat metu.

– *Dėl vienkartinės sumos*

92 Pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją įpareigojimas sumokėti vienkartinę sumą ir šios sumos galimo dydžio nustatymas kiekvienu konkrečiu atveju turi priklausyti nuo visų svarbių veiksnių, susijusių ir su konstatuoto pažeidimo ypatybėmis, ir su atitinkamos valstybės narės, prieš kurią pradėta procedūra pagal SESV 260 straipsnį, elgesiu. Šiuo straipsniu Teisingumo Teismui suteikta didelė diskrecija nuspręsti, ar skirti tokią sankciją, ir prireikus nustatyti jos dydį (2024 m. birželio 13 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimas II)*, C-123/22, EU:C:2024:493, 98 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

93 Šioje byloje visos teisinės ir faktinės aplinkybės, dėl kurių Teisingumo Teismas Sprendime C-85/13 konstatavo nurodytą įsipareigojimų neįvykdymą, taip pat aplinkybės, kad dėl miesto nuotekų valymo prieš Italijos Respubliką šiuo metu vykdomos keturios procedūros dėl įsipareigojimų neįvykdymo, susijusios su iš viso daugiau kaip 800 aglomeracijų, ir kad dėl šios valstybės narės jau buvo priimti keli teismo sprendimai, kuriais konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas šiame konkrečiame Sąjungos veiklos sektoriuje (t. y. 2018 m. gegužės 31 d. Sprendimas *Komisija / Italija* (C-251/17, EU:C:2018:358) ir to sprendimo 98 punkte nurodyti sprendimai), rodo, kad, siekiant veiksmingai užkirsti kelią analogiškų Sąjungos teisės pažeidimų pasikartojimui ateityje, būtina imtis atgrasomosios priemonės, kaip antai skirti vienkartinę sumą.

94 Be to, naudodamasis diskrecija Teisingumo Teismas turi nustatyti šios vienkartinės sumos dydį taip, kad ji atitiktų aplinkybes ir būtų proporcinga padarytam pažeidimui. Tarp šiuo klausimu svarbių veiksnių yra tokie elementai, kaip pažeidimo sunkumas ir trukmė, taip pat atitinkamos valstybės narės pajėgumas mokėti (2024 m. birželio 13 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimas II)*, C-123/22, EU:C:2024:493, 100 ir 101 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

95 Visų pirma, kiek tai susiję su pažeidimo sunkumu, kaip matyti iš Direktyvos 91/271 1 straipsnio antros pastraipos, šios direktyvos tikslas – apsaugoti aplinką nuo išleidžiamų nuotekų žalingo poveikio. Miesto nuotekų surinkimo ar valymo sistemų nebuvimas arba nepakankamumas gali daryti neigiamą poveikį aplinkai ir turi būti laikomi itin bloga situacija. Be to, žalos aplinkai dydis daugiausia priklauso nuo aglomeracijų, susijusių su priskiriamu įsipareigojimų neįvykdymu, skaičiaus (2018 m. gegužės 31 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-251/17, EU:C:2018:358, 72 ir 73 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

96 Pirma, kiek tai susiję su Kastelamare del Golfo I, Činizio ir Terazinio aglomeracijomis, nagrinėjamu atveju yra aišku, kad Teisingumo Teismo posėdžio šioje byloje dieną, t. y. 2024 m. lapkričio 13 d., vis dar nebuvo laikomasi Sprendime C-85/13 konstatuotų įsipareigojimų pagal Direktyvos 91/271 4, 5 ir 10 straipsnius.

97 Antra, kiek tai susiję su Trapeto aglomeracija, reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 32 punkto, su šios aglomeracijos nuotekų valymo įrenginiu susiję darbai buvo užbaigti ir 2023 m. gruodžio 22 d. šio įrenginio valdymas buvo perduotas Palermo ATO integruotos aprūpinimo vandeniu paslaugos operatorei AMAP. Be to, triplike buvo pateikta įrodymų, patvirtinančių, kad laikotarpiu nuo 2023 m. birželio 23 d. iki gruodžio 15 d. buvo laikomasi Direktyvoje 91/271 nustatytų išmetamų teršalų ribinių verčių.

98 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad, kaip per teismo posėdį pripažino ir Komisija, 2023 m. gruodžio 15 d. Italijos Respublika ėmėsi visų būtinų priemonių, kad Trapeto aglomeracija atitiktų iš Direktyvos 91/271 4, 5 ir 10 straipsnių kylančius įsipareigojimus, konstatuotus Sprendime C-85/13.

99 Trečia, kiek tai susiję su Kurmajero aglomeracija, kaip matyti iš šio sprendimo 33 punkto, triplike Italijos Respublika teigė, kad šios aglomeracijos situacija, užbaigus ir prijungus surinkimo sistemas prie La Salės valymo įrenginio, atitinka Direktyvą 91/271 ne tik fiziniu, bet ir funkciniu bei valymo veiksmingumo požiūriais. Be to, per teismo posėdį ši valstybė narė rėmėsi Komisijai pateiktomis naujomis analizėmis, kurios patvirtina, kad laikomasi šioje direktyvoje nustatytų išmetamų teršalų ribinių verčių.

100 Šiomis aplinkybėmis Komisija per posėdį nesutiko su tuo, kad Italijos Respublika įrodė, jog Kurmajero aglomeracijos situacija atitinka šios direktyvos reikalavimus. Ši institucija pažymėjo (o ši valstybė narė tam neprieštaravo), kad jos pateikta nauja informacija susijusi tik su šios aglomeracijos dalimi, taigi neįrodyta, kad minėta aglomeracija apskritai atitinka minėtą direktyvą; be to, nebuvo pateikta statybos darbų antros dalies priėmimo ir surinkimo sistemų prijungimo prie šio įrenginio ataskaitos, su tuo susijusio įrenginio patvirtinimo pažymėjimo ir minėto įrenginio veikimo pažymėjimo.

101 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad teismo posėdžio dieną Italijos Respublika nebuvo įrodžiusi, jog ėmėsi visų būtinų priemonių, kad Kurmajero aglomeracija atitiktų iš Direktyvos 91/271 4 ir 10 straipsnių kylančius įsipareigojimus, konstatuotus Sprendime C-85/13.

102 Darytina išvada, kad aglomeracijų, kurios tuo metu neatitiko Direktyvos 91/271 reikalavimų, skaičius (t. y. 4) buvo gerokai sumažintas, palyginti su bendru aglomeracijų, dėl kurių priimtas Sprendimas C-85/13, skaičiumi (t. y. 41), atitinkamai sumažėjo žala aplinkai, palyginti su žala dėl tame sprendime konstatuoto pradinio įsipareigojimų neįvykdymo (šiuo klausimu žr. 2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-557/14, EU:C:2016:471, 75 punktą). Todėl Italijos Respublika gerokai sumažino žalą aplinkai, išplaukiančią iš Sprendime C-85/13 konstatuoto pažeidimo.

103 Vis dėlto žala aplinkai, nors ir mažesnė, tebedaroma. Ši žala yra juo labiau didesnė, nes visose keturiose reikalavimų neatitinkančiose aglomeracijose nuotekos išleidžiamos į priimančiuosius vandenis, kurie laikomi jautriomis zonomis. Pagal Direktyvos 91/271 5 straipsnio 1 dalį ir jos II priedą priskirdama atitinkamas teritorijas prie „jautrių zonų“, Italijos Respublika faktiškai pripažino, kad šiose teritorijose būtina didesnė aplinkos apsauga. Nevalant miesto nuotekų daroma žala aplinkai (šiuo klausimu žr. 2013 m. spalio 17 d. Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-533/11, EU:C:2013:659, 55 punktą).

104 Atsižvelgiant į riziką, kurią nagrinėjamas pažeidimas, atsižvelgiant į šio sprendimo 95 punkte nurodytą jurisprudenciją, kelia aptariamiems svarbiems viešiesiems interesams, susijusiems su aplinkos apsauga, nei atliktinų fizinių intervencijų sudėtingumas, nei aplinkybė (jeigu pasitvirtintų), kad rizika, jog bus padaryta žalos atitinkamose pakrančių zonose esančių maudyklų vandens kokybei, yra teorinė ir visiškai potenciali arba kad šio vandens kokybė bet kuriuo atveju turi tendenciją gerėti, negali lemti šio pažeidimo sunkumo švelnesnio vertinimo.

105 Vis dėlto kaip į lengvinančią aplinkybę reikia atsižvelgti, pirma, į Italijos Respublikos bendradarbiavimą su Komisijos tarnybomis per visą procedūrą, antra, į pažangą, kurią ši valstybė narė padarė vykdydama Sprendimą C-85/13, trečia, į pastangas dėl didelių investicijų, kurias ši valstybė narė atliko šiam sprendimui įvykdyti, ir, ketvirta, į tai, kad šiuo tikslu paskirtas vienintelis specialusis komisaras.

106 Dėl pažeidimo trukmės pažymėtina, kad reikia atsižvelgti į laikotarpį nuo sprendimo, kuriuo konstatuotas pirmasis pažeidimas, paskelbimo iki momento, kai Teisingumo Teismas įvertina faktines aplinkybes (šiuo klausimu žr. 2024 m. birželio 13 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimas II)*, C-123/22, EU:C:2024:493, 126 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

107 Nagrinėjamu atveju Sprendimo C-85/13 nevykdymas tą dieną, kai Teisingumo Teismas vertina faktines aplinkybes, tęsėsi maždaug vienuolika metų, o tai yra pernelyg ilga trukmė, net jeigu reikia atsižvelgti į ilgą kelerių metų laikotarpį, kurio reikėjo būtiniems infrastruktūros darbams atlikti.

108 Dėl atitinkamos valstybės narės pajėgumo mokėti pažymėtina, kad Komisija, remdamasi 2023 m. komunikato 3.4 ir 4.2 punktais, pasiūlė atsižvelgti į šios valstybės narės bendrąjį vidaus produktą (BVP), palyginti su valstybių narių BVP vidurkiu, apskaičiuojant du trečdalius, ir į jos gyventojų skaičių, palyginti su valstybių narių gyventojų skaičiaus vidurkiu (kaip į demografinį kriterijų), apskaičiuojant vieną trečdalį.

109 Iš naujausios Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad nustatant atitinkamos valstybės narės pajėgumą mokėti koeficiento „n“, rodančio atitinkamos valstybės narės pajėgumą mokėti, palyginti su kitų valstybių narių pajėgumu mokėti, apskaičiavimo metodas negali apimti atsižvelgimo į demografinį kriterijų pagal 2023 m. komunikato 3.4 ir 4.2 punktuose numatytą tvarką (2024 m. balandžio 25 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Pranešėjų direktyva)*, C-147/23, EU:C:2024:346, 86 punktas).

110 Taigi, siekiant nustatyti Italijos Respublikos pajėgumą mokėti, reikia remtis jos BVP, kaip dominuojančiu veiksniu, ir atsižvelgti į pastarojo meto BVP pokyčius faktų nagrinėjimo Teisingumo Teisme dieną (šiuo klausimu žr. 2024 m. birželio 13 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimas II)*, C-123/22, EU:C:2024:493, 131 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

111 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir kadangi Komisija nenustatė tinkamo kriterijaus Italijos Respublikos pajėgumą mokėti nustatančiam koeficientui „n“ apskaičiuoti, vienkartinės sumos dydį reikia nustatyti atsižvelgiant į šios valstybės narės BVP vidurkį per pastaruosius trejus metus. Teisingumo Teismas mano, kad nagrinėjamo atvejo aplinkybės bus tinkamai įvertintos nustačius, kad Italijos Respublikai skirtinos vienkartinės sumos dydis yra 10 mln. EUR.

– *Dėl periodinės baudos*

112 Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją periodinės baudos skyrimas iš esmės pateisinamas tik tiek, kiek tęsiasi iš ankstesnio teismo sprendimo neįvykdymo kilęs pažeidimas, kol Teisingumo Teismas išnagrinės faktines aplinkybes (2024 m. birželio 13 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimas II)*, C-123/22, EU:C:2024:493, 135 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

113 Nagrinėjamu atveju, kaip matyti iš šio sprendimo 96–102 punktų, teismo posėdžio dieną dar nebuvo imtasi visų Sprendimui C-85/13 įvykdyti būtinų priemonių.

114 Tokiomis aplinkybėmis Italijos Respublikos įpareigojimas mokėti periodinę baudą yra tinkama finansinė priemonė paskatinti šią valstybę narę imtis būtinų priemonių užbaigti konstatuotą įsipareigojimų neįvykdymą ir užtikrinti, kad Sprendimas C-85/13 būtų visiškai įvykdytas.

115 Iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad periodinė bauda turi būti nustatyta atsižvelgiant į įtikinamumo laipsnį, būtiną tam, kad atitinkama valstybė narė pakeistų savo elgesį ir nutrauktų nurodytą elgesį (2024 m. birželio 13 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimas II)*, C-123/22, EU:C:2024:493, 138 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

116 Naudodamasis diskrecija šioje srityje Teisingumo Teismas turi nustatyti periodinę baudą taip, kad ji atitiktų aplinkybes ir būtų proporcinga konstatuotam įsipareigojimų neįvykdymui, taip pat atitinkamos valstybės narės pajėgumui mokėti (2024 m. birželio 13 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimas II)*, C-123/22, EU:C:2024:493, 139 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

117 Nustatant periodinės baudos dydį pagrindiniai kriterijai, į kuriuos reikia atsižvelgti, siekiant užtikrinti šios baudos priverstinį pobūdį, kad Sąjungos teisė būtų taikoma vienodai ir veiksmingai, iš principo yra pažeidimų sunkumas, jų trukmė ir atitinkamos valstybės narės pajėgumas mokėti. Taikant šiuos kriterijus reikia atsižvelgti visų pirma į atitinkamos valstybės narės įsipareigojimų nevykdymo pasekmes privatiems ir viešiesiems interesams, taip pat į atitinkamos valstybės narės įsipareigojimų įvykdymo skubą (2024 m. birželio 13 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimas II)*, C-123/22, EU:C:2024:493, 141 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

118 Dėl šių veiksnių pažymėtina, kad aplinkybės, į kurias reikia atsižvelgti, matyti, be kita ko, iš šio sprendimo 96–110 punktuose pateiktų motyvų, susijusių su nagrinėjamo pažeidimo sunkumu ir trukme, taip pat Italijos Respublikos pajėgumu mokėti.

119 Be to, kaip į sunkinančią aplinkybę reikia atsižvelgti į tai, kad, remiantis naujausia Italijos Respublikos triplike pateikta informacija, Sprendimas C-85/13 turėtų būti visiškai įvykdytas tik 2026 m., o tai prilygsta vėlavimui nuo 26 iki 28 metų, palyginti su diena, kurią valstybės narės turėjo užtikrinti Direktyvos 91/271 4 ir (arba) 5 straipsnių bei 10 straipsnio laikymąsi.

120 Komisija taip pat pasiūlė Teisingumo Teismui laipsniškai mažinti periodinę baudą, atsižvelgiant į pažangą vykdant Sprendimą C-85/13.

121 Šiuo klausimu primintina: net jei, siekiant užtikrinti visišką Teisingumo Teismo sprendimo įvykdymą, turi būti reikalaujama mokėti visą periodinę baudą, kol valstybė narė imsis visų priemonių, būtinų tam, kad baigtųsi konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, vis dėlto tam tikrais atvejais galima numatyti sankciją, kuria atsižvelgiama į valstybės narės vykdant įsipareigojimus galbūt padarytą pažangą (2018 m. gegužės 31 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-251/17, EU:C:2018:358, 83 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

122 Nagrinėjamu atveju reikia konstatuoti, kad, Trapeto aglomeracijos situacijai tapus atitinkančia įsipareigojimus pagal Direktyvą 91/271, teismo posėdžio dieną aglomeracijų, neturinčių reikšmingas šios direktyvos nuostatas atitinkančių miesto nuotekų surinkimo ir valymo sistemų, g. e. skaičius buvo 137 253.

123 Atsižvelgdamas į visas šios bylos aplinkybes Teisingumo Teismas mano, kad yra tinkama skirti laipsniškai mažėjančią periodinę baudą – 75 000 EUR už dieną.

124 Dėl periodinės baudos periodiškumo pažymėtina, kad laipsniškai mažėjanti jos sudedamoji dalis, remiantis Komisijos pasiūlymu, nustatoma kas pusmetį, nes atitinkamų aglomeracijų situacijos atitikties Direktyvai 91/271 įrodymams parengti ir išanalizuoti gali prireikti tam tikro termino, kad būtų atsižvelgta į Italijos Respublikos galbūt padarytą pažangą. Taigi su kiekvienu iš šių laikotarpių susijusią bendrą sumą reikės sumažinti procentiniu dydžiu, atitinkančiu dalį, susijusią su aglomeracijų, kurių miesto nuotekų surinkimo ir valymo sistemos buvo suderintos su Sprendimu C-85/13, g. e. skaičiumi (šiuo klausimu žr. 2018 m. gegužės 31 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-251/17, EU:C:2018:358, 87 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

125 Todėl reikia įpareigoti Italijos Respubliką mokėti Komisijai 13 687 500 EUR periodinę baudą už kiekvieną pusmetį, kai vėluojama įgyvendinti Sprendimui C-85/13 įvykdyti būtinas priemones, nuo šio sprendimo paskelbimo dienos iki Sprendimo C-85/13 visiško įvykdymo; periodinės baudos faktinis dydis turi būti apskaičiuojamas kiekvieno šešių mėnesių laikotarpio pabaigoje, su kiekvienu iš šių laikotarpių susijusią bendrą sumą sumažinant procentiniu dydžiu, atitinkančiu dalį, susijusią su aglomeracijų, kurių miesto nuotekų surinkimo ir valymo sistemos buvo suderintos su Sprendimu C-85/13, g. e. skaičiumi, atitinkamo laikotarpio pabaigoje, palyginti su aglomeracijų, kurios šio sprendimo paskelbimo dieną neturi tokių sistemų, g. e. skaičiumi.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

126 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas, o Italijos Respublika pralaimėjo bylą, pastaroji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

1. **Nesiėmusi visų būtinų priemonių 2014 m. balandžio 10 d. Sprendimui *Komisija / Italija* (C-85/13, EU:C:2014:251) įvykdyti, Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 260 straipsnio 1 dalį.**

2. **Įpareigoti Italijos Respubliką sumokėti Europos Komisijai 10 mln. EUR vienkartinę sumą.**

3. **Jeigu 1 punkte konstatuotas įsipareigojimų nevykdymas tęsiasi šio sprendimo paskelbimo dieną, Italijos Respublika įpareigojama mokėti Europos Komisijai 13 687 500 EUR periodinę baudą už kiekvieną pusmetį, kai vėluojama įgyvendinti 2014 m. balandžio 10 d. Sprendimui *Komisija / Italija* (C-85/13, EU:C:2014:251) įvykdyti būtinas priemones, nuo šio sprendimo paskelbimo dienos iki 2014 m. balandžio 10 d. Sprendimo *Komisija / Italija* (C-85/13, EU:C:2014:251) visiško įvykdymo; periodinės baudos faktinis dydis turi būti apskaičiuojamas kiekvieno šešių mėnesių laikotarpio pabaigoje, su kiekvienu iš šių laikotarpių susijusią bendrą sumą sumažinant procentiniu dydžiu, atitinkančiu dalį, susijusią su aglomeracijų, kurių miesto nuotekų surinkimo ir valymo sistemos buvo suderintos su 2014 m. balandžio 10 d. Sprendimu *Komisija / Italija* (C-85/13, EU:C:2014:251), gyventojų ekvivalentų skaičiumi, atitinkamo laikotarpio pabaigoje, palyginti su aglomeracijų, kurios šio sprendimo paskelbimo dieną neturi tokių sistemų, gyventojų ekvivalentų skaičiumi.**

4. Priteisti iš Italijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.